

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

15. detsember 2016*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 2000/35/EÜ — Võitlemine hilinenud maksimisega — Euroopa Kohtu pädevus — Enne Sloveenia Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemist sõlmitud tehing — Kohaldamisala — Mõiste „äritehing“ — Mõiste „ettevõtja“ — Viivise maksimumsumma

Kohtuasjas C-256/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus) 19. märtsi 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 1. juunil 2015, menetluses

Drago Nemec

versus

Sloveenia Vabariik,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud Euroopa Kohtu asepresident A. Tizzano (ettekandja), M. Berger, A. Borg Barthet ja E. Levits,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 4. mai 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Sloveenia valitsus, esindajad: N. Pintar Gosenca ja A. Vran,

— Läti valitsus, esindajad: A. Bogdanova ja I. Kalniņš,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Šimerdová ja M. Žebre,

olles 28. juuli 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* * Kohtumenetluse keel: sloveeni.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT 2000, L 200, lk 35; ELT eriväljaanne 17/01, lk 226).
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluse raames, mille pooled on Drago Nemeč ja Republika Slovenija (Sloveenia Vabariik) ning mille ese on nõue hüvitada kahju, mis on D. Nemečile väidetavalt tekkinud tulenevalt riigisiseste õigusnormide väidetavast vastuolust direktiiviga 2000/35.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

2003. aasta ühinemisakt

- 3 Akti Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT 2003, L 236, lk 33; edaspidi „2003. aasta ühinemisakt“) artikkel 2 sätestab:

„Alates ühinemiskuupäevast on asutamislepingute sätted ning institutsioonide ja Euroopa Keskpanga poolt enne ühinemist vastuvõetud aktid uutele liikmesriikidele siduvad ja neid kohaldatakse nendes riikides vastavalt kõnealustes lepingutes ja käesolevas aktis sätestatud tingimustele.“

- 4 Selle akti artiklis 54 on ette nähtud:

„Uued liikmesriigid jõustavad meetmed, mida on vaja, et nad võiksid alates ühinemiskuupäevast järgida direktiive ja otsuseid EÜ asutamislepingu artikli 249 ja EURATOMi asutamislepingu artikli 161 tähenduses, kui artiklis 24 nimetatud lisades ega käesoleva akti muudes sätetes või lisades ei ole ette nähtud muud tähtaega.“

Direktiiv 2000/35

- 5 Direktiivi 2000/35 põhjendused 7, 9, 10, 13 ja 16 näevad ette järgmist:

„(7) Liialt pikad maksetähtajad ja hilinenud maksmine tekitavad ettevõtetele, eriti väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele tõsise haldus- ja finantskoorma. Lisaks sellele on nimetatud probleemid maksejõuetuse tekkimise peamine põhjus, mis seab ohtu ettevõtete elujõulisuse ja põhjustab töökohtade arvu vähenemist.

[...]

- (9) Erinevused liikmesriikide makse-eeskirjade ja -tavade vahel takistavad siseturu nõuetekohast toimimist.
- (10) Selle mõjul väheneb märkimisväärselt liikmesriikide vaheliste äritehingute arv. See on vastuolus asutamislepingu artikliga 14, sest ettevõtjatel peaks olema võimalik kaubelda tervel siseturul tingimustel, mis tagavad, et piiriüleste tehingutega ei kaasne suuremad ohud kui siseriikliku müügiga. [...]

[...]

(13) Käesoleva direktiivi kohaldamine peaks piirduma maksetega, mis tehakse äritehingute eest tasumise eesmärgil, ning see ei reguleeri tehinguid tarbijatega ega intresse muudelt maksetelt, näiteks tšekke ja vekseid käsitlevate õigusaktide kohaselt sooritatud maksetelt, kahjude hüvitamise maksetelt, kaasa arvatud kindlustusseltside maksetelt.

[...]

(16) Hilinenud maksmise puhul on tegemist lepingu rikkumisega, mille muudavad enamuses liikmesriikides võlgnike jaoks rahaliselt ahvatlevaks hilinenud maksmise madalad intressimäärad ja/või aeglane hüvitusprotsess. Muutmaks sellist suundumust ja tagamaks, et hilinenud maksmise tagajärjed aitavad hilinenud maksmist vältida, on vaja otsustavat tegutsemist [...].“

6 Direktiivi artiklis 1, milles on määratletud direktiivi reguleerimisala, on ette nähtud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, mis on tehtud äritehingute eest tasumiseks.“

7 Direktiivi artikli 2 punktis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *äritehingud* – ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest,

[...]

ettevõtja – organisatsioon, mis tegeleb iseseisva majandus- või kutsetegevusega ka siis, kui sellega tegeleb üks isik“.

8 Direktiivi 2000/35 artikkel 3 „Hilinenud maksmise intress“ sätestab lõikes 1:

„Liikmesriigid tagavad, et:

a) punkti d kohast intressi tuleb maksta alates päevast, mis järgneb lepingus fikseeritud maksekuupäevale või maksetähtaja lõpule;

[...]

c) võlausaldajal on õigus saada hilinenud maksmise eest intressi, kuivõrd:

i) ta on täitnud oma lepingulised ja juriidilised kohustused ja

ii) ta ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhu, kui viivituse eest ei vastuta võlgnik;

d) hilinenud maksmise intressimäär („seadusjärgne intressimäär“), mille võlgnik peab tasuma, on Euroopa Keskpangas enne kõnealuse poolaasta esimest kalendripäeva toimunud hiliseimate põhiliste refinantseerimistoimingute puhul kohaldatud intressimäär („viiteintress“) ja vähemalt seitsme protsendipunkti („marginaal“) summa, kui lepingus ei ole sätestatud teisiti. Liikmesriigi puhul, kes ei osale majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis, on eespool nimetatud viiteintressimäär asjaomase riigi keskpanga poolt määratud samaväärne intressimäär. [...]

[...]“.

9 Direktiivi artikkel 6 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 8. augustit 2002. [...]

[...]

3. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel võivad liikmesriigid jätta selle kohaldamisalast välja järgmise:

[...]

b) lepingud, mis on sõlmitud enne 8. augustit 2002 [...]

[...]“.

Sloveenia õigus

Viivise maksmist käsitlevad sätted

10 Zakon o obligacijskih razmerjih (võlaõigusseadus) artikli 277 lõike 1 kohaselt pidi võlgnik maksma võlausaldajale lisaks põhisummale ka viivise, kui ta ei olnud võlgnetavat summat õigeaks ajaks tasunud.

11 See seadus asendati alates 1. jaanuarist 2002 Obligacijski zakonikiga (võlaõigusseadustik, edaspidi „OZ“). OZ kordas sisuliselt käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud sätet ning selle artiklis 376 kehtestati uus põhimõte, mille kohaselt lõpetatakse viivise arvestamine, kui kogunenud ja tasumata viivise summa saab võrdseks põhisummaga (edaspidi „põhimõte *ne ultra alterum tantum*“).

Käsitööd käsitlevad sätted

12 Eelotsusetaotlusest nähtub, et füüsiliste isikute iseseisvat majandustegevust reguleeris põhikohtuasja asjaolude ilmumise ajal juunis 1993 Obrtni zakon (käsitööseadus) sel ajal kehtinud redaktsioonis. Selle hiljem muudetud seaduse kohaselt pidi füüsilistel isikutel iseseisva käsitöölisena majandustegevusega tegelemiseks olema pädeva asutuse väljastatud luba, kus on märgitud asjaomane tegevusala.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 D. Nemecil on alates 8. novembrist 1989 iseseisva käsitöölise tegevusluba, mille alusel ta võib tegeleda mehaanikaosade treimise ja keevitamisega. 1993. aasta juunis sõlmis ta Gasilsko Društvo de Murska Sobotaga (Murska Sobota vabatahtlike tuletõrjajate ühing, edaspidi „ühing“) lepingu, mille alusel ta andis ühingule rendile paakauto vee tarnimiseks kuival ajal.

14 1996. aastal esitas D. Nemeč ühingu vastu hagi, milles palus viimaselt nimetatud lepingu alusel välja mõista 17 669,51 eurot.

15 Višje sodišče v Mariboru (Maribori apellatsioonikohus, Sloveenia) kohustas 17. veebruari 2010. aasta otsusega ühingut maksma 15 061,44 eurot koos seadusjärgse viivisega ajavahemiku 25. märtsist 1996 kuni 31. detsembrini 2001 eest. Samas jättis see kohus rahuldamata viivisenõude 1. jaanuarile 2002 järgneva aja eest; sel kuupäeval jõustus põhimõte *ne ultra alterum tantum*. Nimelt oli viivise summa 31. detsembri 2001. aasta seisuga juba põhisummast suurem.

- 16 Ühing tasus 18. mail 2010 selle kohtuotsuse alusel maksmisele kuuluva summa.
- 17 Kuivõrd D. Nemeč leidis, et põhimõte *ne ultra alterum tantum* on vastuolus direktiiviga 2000/35 ning et sellest tulenevalt jättis Višje sodišče v Mariboru (Maribori apellatsioonikohus) väärtalt rahuldamata tema viivisenõude ajavahemiku 1. jaanuarist 2002 kuni 18. maini 2010 eest, siis esitas ta Sloveenia Vabariigi vastu sellest väidetavast vastuolust tulenevalt tekkinud kahju hüvitamise nõude. Kuna esimese astme kohus jättis 18. mai 2011. aasta otsusega selle nõude rahuldamata põhjendusel, et direktiiv ei ole põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatav, ja seda otsust kinnitati apellatsioonimenetluses 24. jaanuari 2012. aasta otsusega, esitas D. Nemeč kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, see tähendab Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus).
- 18 Viimati nimetatud kohtul on kahtlusi seoses küsimusega, kas põhikohtuasjas kõne all olev leping kuulub direktiivi 2000/35 *ratione materiae* kohaldamisalasse. Eelkõige soovib ta teada saada, kas D. Nemeč sõlmis selle lepingu „ettevõtjana“ direktiivi artikli 2 punkti 1 tähenduses, see tähendab organisatsioonina, mis tegeleb iseseisva majandus- või kutsetegevusega; sellisel juhul oleks asjaomase lepingu näol tegemist „äritehinguga“ sama sätte tähenduses ning see kuuluks direktiivi kohaldamisalasse. Asi on nimelt selles, et ehkki põhikohtuasjas kõne all olev leping seondub majandustegevusega ning selle kohta koostati arve, ei ole see siiski seotud mehaanikaosade treimise ja keevitamise tegevusalaga, millega D. Nemečil on lubatud iseseisva käsitöölisena tegeleda.
- 19 Jaatava vastuse korral soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus lisaks teada saada, kas direktiiviga 2000/35 on kooskõlas OZi artiklis 376 ette nähtud põhimõte *ne ultra alterum tantum*.
- 20 Neil asjaoludel otsustas Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et süsteemis, kus füüsilisele isikule antakse majandustegevusega tegelemiseks välja luba, milles on ära näidatud ka tegevusala, millega tegelemiseks luba välja antakse, ei ole tegemist ettevõtja ja seega ka mitte äritehinguga selle direktiivi viidatud sätte tähenduses, kui tehing, millega seoses makseviivitus esineb, on seotud tegevusalaga, mida luba ei hõlma?

Kui vastus [...] on eitav:

2. Kas direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et füüsilist isikut peetakse ettevõtjaks ja tehing, millega seoses makseviivitus esineb, kujutab endast äritehingut selle sätte tähenduses, kui tegemist on tehinguga, mis ei kuulu selle füüsilise isiku registreeritud tegevusala alla, kuid tuleneb tegevusest, mis võib olla oma laadilt majandustegevus, ning selle tehingu kohta on väljastatud arve?
3. Kas reegel, mille kohaselt lõpetatakse viivise arvestamine, kui kogunenud ja tasumata viivise summa saab võrdseks põhisummaga (põhimõte *ne ultra alterum tantum*), on direktiiviga 2000/35 vastuolus?“

Euroopa Kohtu pädevus

- 21 Sloveenia valitsus ja Euroopa Komisjon väitsid Euroopa Kohtu istungil, et viimane ei ole pädev vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele. Nimelt on põhikohtuasja ese nende väitel Sloveenia Vabariigi Euroopa Liiduga 1. mail 2004 ühinemisest varasem olukord, mille kõik tagajärjed avaldusid enne nimetatud kuupäeva.

- 22 Sellega seoses tuleb tuvastada, et põhikohtuasjas kõne all olev leping sõlmiti tõesti 1993. aasta juunis ning seega sai käesolev kohtuasi alguse olukorrast, mis tekkis enne Sloveenia Vabariigi ühinemist liiduga.
- 23 Kuid sel olukorral olid jätkuvalt tagajärjed pärast nimetatud ühinemist. Nimelt kestis põhivõla makseviivitus, mis on D. Nemeci nõutava viivise alus, 18. maini 2010, mil ühing selle lõpuks tasus, ja D. Nemece nõuab just nimelt selle kahju hüvitamist, mis talle väidetavalt tekkis seetõttu, et Višje sodišče v Mariboru (Maribori apellatsioonikohus) jättis rahuldamata tema viivisenõude ajavahemiku 1. jaanuarist 2002 kuni 18. maini 2010 eest.
- 24 2003. aasta ühinemisakti artiklite 2 ja 54 kohaselt on asutamislepingute sätted ning institutsioonide poolt enne ühinemist vastuvõetud aktid uutele liikmesriikidele ühinemisest alates siduvad ja neid kohaldatakse nendes riikides vastavalt kõnealustes lepingutes ja ühinemisaktis sätestatud tingimustele.
- 25 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt kohaldatakse pealegi uut normi varasema normi kehtivusaajal tekkinud olukorra tulevastele tagajärgedele kohe, kui just ei ole ette nähtud vastavat erandit. Euroopa Kohus otsustas selle põhimõtte alusel, et kui akt liikmesriigi ühinemistingimuste kohta ei sisalda täpsustusi seoses konkreetse liidu õiguse sätte kohaldamisega, tuleb seda sätet pidada kohe kohaldatavaks ja liikmesriigile siduvaks alates viimase liiduga ühinemise kuupäevast, nii et see on kohaldatav ühinemisest varasemate olukordade tulevastele tagajärgedele (vt selle kohta kohtuotsused, 12.11.2009, Elektrownia Pątnów II, C-441/08, EU:C:2009:698, punkt 32; 22.12.2010, komisjon vs. Poola, C-385/08, ei avaldata, EU:C:2010:801, punkt 29, ning 21.12.2011, Ziolkowski ja Szeja, C-424/10 ja C-425/10, EU:C:2011:866, punkt 57).
- 26 Seoses konkreetsemalt direktiiviga 2000/35 tuleb märkida, et 2003. aasta ühinemisakt ei sisalda ühtegi erisätet selle direktiivi kohaldamise kohta Sloveenia Vabariigi suhtes. Seetõttu muutus direktiiv selle liikmesriigi suhtes kohe kohaldatavaks ja talle siduvaks alates tema ühinemisest liiduga ning on alates sellest kuupäevast kohaldatav ühinemisest varasemate olukordade sellistele tulevastele tagajärgedele, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 27 Eelnevast nähtub, et kuivõrd liidu õigus on põhikohtuasja suhtes kohaldatav, on Euroopa Kohus pädev vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Kaks esimest küsimust

- 28 Oma kahe esimese küsimusega, mida on sobilik analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et füüsilist isikut, kellel on iseseisva käsitöölise tegevusluba, tuleb käsitada „ettevõtjana“ selle sätte tähenduses, nii et tehing, mille ta sõlmib kolmanda isikuga, kujutab endast „äritehingut“ selle sama sätte tähenduses olukorras, kus tehing ei ole küll seotud loa esemeks olevate tegevusaladega, kuid seondub majandustegevusega.
- 29 Vastamaks neile küsimustele on oluline sissejuhatuseks täpsustada, et ehkki liikmesriikidel on direktiivi 2000/35 artikli 6 lõike 3 punkti b alusel lubatud direktiivi ülevõtmisel jätta selle kohaldamisalast välja enne 8. augustit 2002 sõlmitud lepingud, nähtub eelotsusetaotlusest sellegipoolest, et Sloveenia Vabariik ei ole seda võimalust kasutanud; seda tõsiasja kinnitas Sloveenia Vabariik Euroopa Kohtu istungil.

- 30 Esitatud küsimustega seoses tuleb meenutada, et vastavalt direktiivi 2000/35 artiklile 1 kohaldatakse seda kõigi maksete suhtes, mis on tehtud äritehingute eest tasumiseks. Direktiivi artikli 2 punkti 1 esimeses lõigus on määratletud mõiste „äritehingud“ kui ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest; direktiivi põhjenduses 13 on selle kohta täpsustatud, et selle mõiste alla ei kuulu seevastu tehingud tarbijatega. Direktiivi artikli 2 punkti 1 kolmanda lõigu kohaselt on „ettevõtja“ direktiivi tähenduses organisatsioon, mis tegeleb iseseisva majandus- või kutsetegevusega ka siis, kui sellega tegeleb üks isik.
- 31 Direktiivi 2000/35 põhjendustest 7, 10 ja 16 nähtub pealegi, et direktiivi eesmärk on edendada siseturu nõuetekohast toimimist, kaitses ettevõtjaid ning eelkõige väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid hilinenud maksmise eest.
- 32 Seega ei ole direktiiv mõeldud kohaldamiseks kõigi tehingute suhtes, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest; eeskätt ei kohaldata seda tehingute suhtes, mille sõlmivad eraõiguslikud isikud ühekordselt oma igapäeva elu raames.
- 33 Sellest tuleneb, et ei piisa sellest, et isik sõlmib sellise majandustegevusega seotud tehingu nagu vallasvara rent kolmandale isikule, et tegemist oleks „ettevõtjaga“ ning et tehing oleks „äritehing“ direktiivi artikli 2 punkti 1 tähenduses. Lisaks sellele on vaja, et see isik tegutseks organisatsioonina sellise tegevuse või iseseisva kutsetegevuse raames.
- 34 Nagu kohtujurist sisuliselt märkis oma ettepaneku punktis 82, tähendab see nõue seda, et kõnealune isik – olenemata sellest, milline on tema vorm ja õiguslik seisund riigisisese õiguse kohaselt – peab tegelema selle tegevusega struktureeritult ja püsivalt (mistõttu see tegevus ei saa piirduda ühekordse ja isoleeritud sooritusega) ning et asjaomane tehing oleks tehtud selle tegevuse raames.
- 35 Seevastu tuleb märkida, et ühelt poolt ei tulene vastupidi komisjoni väidetele direktiivi 2000/35 artikli 2 punktist 1, et asjaomane tegevus peab tingimata olema asjaomase isiku peamine majandus- või kutsetegevus või nendega seotud.
- 36 Teiselt poolt ei sõltu vastupidi Sloveenia valitsuse ja komisjoni väidetele isiku määratlemine „ettevõtjana“ selle sätte tähenduses sellest, kas riigi pädevad asutused on talle väljastanud asjaomasel tegevusalal tegutsemise loa.
- 37 Seega ei saa sellise riikliku süsteemi korral, kus füüsilise isiku poolt iseseisva käsitöölise või ettevõtjana majandus- või kutsetegevusega tegelemine on seotud sõltuvusse loa saamisest, jätta sellist luba omavat füüsilist isikut välja mõiste „ettevõtja“ alt ja tema sõlmitavaid tehinguid välja mõiste „äritehing“ alt ainuüksi seetõttu, et asjaomased tehingud on seotud iseseisva majandus- või kutsetegevusega, mille jaoks luba ei ole väljastatud, või on sõlmitud loas silmaspeetust laiema iseseisva majandus- või kutsetegevuse raames.
- 38 Nimelt tooks mis tahes vastupidine tõlgendus kaasa selle, et nende mõistete ulatus sõltuks riigisisest õigusest ja konkreetsemalt iga liikmesriigi poolt kehtestatud iseseisva majandus- või kutsetegevusega tegelemise süsteemist. Nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest tuleneb aga, et kuivõrd direktiivi 2000/35 artikli 2 punktis 1 ei ole viidatud riigisisesele õigusele, siis tuleb mõisteid „ettevõtja“ ja „äritehing“ tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (vt analoogia alusel kohtuotsus, 29.9.2015, Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 90, oleks mis tahes tõlgendus, mille tulemusel mõiste „ettevõtja“ ulatus ja seega direktiivi 2000/35 *ratione personae* ja *ratione materiae* kohaldamisala sõltuks sellest, kas liikmesriigi pädevad asutused on väljastanud asjaomase tegevusega tegelemise loa, pealegi vastuolus selle direktiiviga taotletava eesmärgiga – nagu see nähtub põhjendusest 10 – lihtsustada liikmesriikide vahelisi äritehinguid. Nimelt peaksid teiste liikmesriikide ettevõtjad või ametivõimud selle

väljaselgitamiseks, kas sõlmitud tehing kuulub direktiivi 2000/35 kohaldamisalasse, süstemaatiliselt kontrollima, kas see tehing seondub tegevusega, mille jaoks luba väljastati; see võib piirata või häirida piiriüleste tehingute sõlmimist.

- 40 Sellest tuleneb, et ehkki seda, kas asjaomane isik sõlmis tehingu tegevuse raames, mille jaoks talle on väljastatud tegevusluba, võidakse muude elementide hulgas arvesse võtta kontrollimaks, kas see isik tegutses „ettevõtjana“ direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 tähenduses, ei ole see siiski otsustava tähtsusega.
- 41 Seega tuleb võtta kohtuasja kõiki asjaolusid arvesse selgitamiseks välja, kas isik tegutseb selles staatuses – see tähendab, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 34, struktureeritud ja püsiva iseseisva majandus- või kutsetegevuse raames – ja kas seega on tema sõlmitavad tehingud äritehingud selle sätte tähenduses.
- 42 Nende asjaolude hulka kuulub eeskätt see, kas asjaomane isik tegutseb oma äri- või kutsenime all ning kas sõlmitud tehing kohta koostati arve.
- 43 Eelnevate kaalutlustega arvestades peab eelotsusetaotluse esitanud kohus välja selgitama, kas D. Nemece sõlmis käesoleval juhul põhikohtuasjas kõne all oleva lepingu „ettevõtjana“ direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 tähenduses.
- 44 Kõigi eelnevate kaalutlustega arvestades tuleb kahele esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2000/35 artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et füüsilist isikut, kellel on iseseisva käsitöölise tegevusluba, tuleb käsitada „ettevõtjana“ selle sätte tähenduses ja tehingut, mille ta sõlmib, „äritehinguna“ selle sama sätte tähenduses olukorras, kus tehing ei ole küll seotud loa esemeks oleva tegevusalaga, kuid on sõlmitud struktureeritud ja püsiva iseseisva majandus- või kutsetegevuse raames; viimase peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja kõiki asjaolusid arvesse võttes.

Kolmas küsimus

- 45 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi 2000/35 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu OZI artikkel 376, mis näeb ette, et viivise arvestamine lõpetatakse, kui kogunenud ja tasumata viivise summa saab võrdseks põhisummaga.
- 46 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ühtlustata direktiiviga 2000/35 täielikult kõiki eeskirju hilinenud maksmise kohta äritehingute puhul (kohtuotsused, 26.10.2006, komisjon vs. Itaalia, C-302/05, EU:C:2006:683, punkt 23; 3.4.2008, 01051 Telecom, C-306/06, EU:C:2008:187, punkt 21, ja 11.9.2008, Caffaro, C-265/07, EU:C:2008:496, punkt 15).
- 47 Eelkõige ei ühtlustata selle direktiiviga kõiki viivisega seotud küsimusi. Nimelt reguleeritakse direktiivi artiklis 3 vaid teatavaid selliseid küsimusi, see tähendab õigust nõuda viivist hilinenud maksmise korral; kuupäeva, mil viivis muutub sissenõutavaks; viivise määra; võlausaldaja õigust nõuda hilinenud maksimisega kaasnenud sissenõudmiskulude hüvitamist ning võlgniku suhtes ilmselgelt ebaõiglaste lepingutingimuste kasutamise tagajärgi.
- 48 Seevastu ei sisalda direktiiv 2000/35 eeskirju ajavahemiku kohta, mille eest viivist arvestatakse, ega viivise maksimumsumma kohta.
- 49 Seega on liikmesriikidel selle küsimuse reguleerimisel vabad käed, ehkki nad ei tohi sealjuures eirata direktiiviga 2000/35 taotletavaid eesmärke ega võtta direktiivilt selle kasulikku mõju (vt analoogia alusel kohtuotsus, 14.9.2016, Pérez López, C-16/15, EU:C:2016:679, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 50 Selles perspektiivis tuleb rõhutada, et direktiivi eesmärk on selle põhjenduste 7 ja 16 kohaselt peamiselt vältida hilinevad maksmist – eeskätt vältides seda, et see oleks võlgnike jaoks rahaliselt ahvatlev – ja kaitsta võlausaldajaid sellise hilinevad maksmise eest.
- 51 Sloveenia valitsus, keda toetab Läti valitsus, väidab aga, et OZi artiklis 376 ette nähtud põhimõte *ne ultra alterum tantum* ei ole nende eesmärkidega vastuolus. Nende sõnul aitab see põhimõte vastupidi säilitada viivise ülesande, milleks on just nimelt ärgitada võlgnikku oma maksekohustust täitma, mitte võimaldada võlausaldajal rikastuda. Nad väidavad, et see põhimõte võimaldab kaitsta võlausaldajat, vältides samas kogunenud viivise summa kujunemist niivõrd suureks, et võlgnikul lasuks ebamõistlik võlakohustus ja tekiks ebaõiglane ning ebaproportsionaalne olukord võlausaldaja ja võlgniku vahel, mis võib tingida viimase maksejõuetuse.
- 52 Sellega seoses tuleb küll rõhutada, et selline põhimõte võib viivise summa ülempiiriks põhisummat seades piirata viivise maksimisega kaasnevat pärssivat mõju.
- 53 Kuid ühelt poolt ei tingi selline ülempiiri seadmine sellegipoolest direktiiviga 2000/35 taotletava võlausaldajate kaitse eesmärgi ohtuseadmist ega jätta direktiivi ilma selle kasulikust mõjust.
- 54 Nimelt ei too põhimõte *ne ultra alterum tantum* kaasa sellist viivise summa piiramist, mis muudaks sisutihjaks direktiivi artikli 3 lõike 1 punktides a–c ette nähtud võlausaldaja õiguse nõuda viivist hilinevad maksmise korral või mis jäta viivise ilma kogu pärssivast mõjust võlgniku suhtes. Lisaks sellele ei mõjuta see põhimõte kohaldatavat viivise määra, mis peab vastama direktiivi artikli 3 lõike 1 punktis d ette nähtud määrale.
- 55 Teiselt poolt, nagu märkis sisuliselt kohtujurist oma ettepaneku punktides 66 ja 67, tuleb täheldada, et liikmesriigi seadusandja võis talle kuuluva kaalutusõiguse alusel asuda seisukohale, et tuleb viia tasakaalu võlausaldajate kaitse eesmärk ja vajadus vältida ebamõistliku võlakohustuse tekkimist võlgnikule. Selle kaalutusõiguse raames võis seadusandja leida, et selline põhimõte nagu *ne ultra alterum tantum* kujutab endast selle eesmärgi saavutamiseks sobivat vahendit.
- 56 Lisaks sellele ei tohi sellist põhimõtet analüüsida isoleeritult, vaid võttes arvesse konteksti, kuhu see sobitub. Selleks tuleb arvesse võtta ka muid hilinevad maksmise valdkonnas kohaldatavad riigisiseseid õigusnorme.
- 57 Sellega seoses mainib Sloveenia valitsus eeskätt OZi artiklit 380, mis tagab, et võlausaldajale, kes on hilinevad maksmise tõttu saanud kahju talle makstud viivisest suuremas summas, määratakse nende kahe summa vahe kattev hüvitis.
- 58 Liikmesriigi seadusandja võis asuda talle kuuluva kaalutusõiguse raames aga seisukohale, et selline säte koostoimes kõigi direktiivis 2000/35 ette nähtud eeskirjadega tagab võlausaldajate kaitse hilinevad maksmise eest.
- 59 Kõigi eespool toodud kaalutlustega arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2000/35 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu OZi artikkel 376, mis näeb ette, et viivise arvestamine lõpetatakse, kui kogunenud ja tasumata viivise summa saab võrdseks põhisummaga.

Kohtukulud

- 60 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul artikli 2 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et füüsilist isikut, kellel on iseseisva käsitöölise tegevusluba, tuleb käsitada „ettevõtjana“ selle sätte tähenduses ja tehingut, mille ta sõlmib, „äritehinguna“ selle sama sätte tähenduses olukorras, kus tehing ei ole küll seotud loa esemeks oleva tegevusalaga, kuid on sõlmitud struktureeritud ja püsiva iseseisva majandus- või kutsetegevuse raames; viimase peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja kõiki asjaolusid arvesse võttes.
2. Direktiivi 2000/35 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu Obligacijski zakoniki (võlaõigusseadustik) artikkel 376, mis näeb ette, et viivise arvestamine lõpetatakse, kui kogunenud ja tasumata viivise summa saab võrdseks põhisummaga.

Allkirjad